

سەرنبهگان دهرباره‌ی کۆنفرانسی مه‌سه‌ده له قامیشلو

21-10-2020

نووسه‌ره‌گان

ناوه‌ندی لیکۆلینه‌وه‌ی رووداو

کورتە : له ژێر رۆشنایی گۆرانکاری له دیمه‌نی نیوده‌وله‌تی و ناوچه‌یی دهرباره‌ی سوریا و دهرئه‌نجامه
ناجیگیره‌کانی له دیمه‌نی سیاسی سوریا، ئه‌نجومه‌نی سوریا‌ی دیموکرات که سێبه‌ری سیاسی هێزه‌کانی
سوریا‌ی دیموکراته، کۆنفرانسی هه‌شته‌می له به‌رواری (١٣/١٠/٢٠٢٠) له قامیشلو ریکخست.

شەفان ئىبراھىم

بەرايى

لە ژېر رۇشنايى گۇرپپاكارى لە دىمەنى نۆدەولەتى و ناوچەيى دەربارەيى سورييا و دەرتەنجامە ناچىگىرەكانى لە دىمەنى سىياسى سورييا، ئەنجومەنى سورييا دىموكرات كە سىبەرى سىياسى ھىزەكانى سورييا دىموكراتە، كۇنفرانسى ھەشتەمى لە بەروارى (۲۰۲۰/۱۰/۱۳) لە قامىشلۇ رىكخست. ئەمە لە چوارچىوھى ئەو كۇنفرانسەنەيە لە ناوچە جىياكانى باكورى رۇژھەلاتى سورييا كە لە ماوھى نزيكەي دوو مانگى رابردوودا لە ژېر ناوى " بەرەو كۇنگرەي نىشتىمانى بۇ جەزىرەو فورات" رىكخراون و بانگەشەي ئەو دەكات كە دەيانەوئىت بېرپارى سىياسى بۇ سوورىيەكان بگەپتەوھ. بە پىي قسەي سەركردەكانى مەسەدە، ئاراستەكانى چارەسەرى سىياسى دەربارەيى سورييا لە ژنىف و ئەستانا، بە ھۆي نەبوونى بېرپارى سورييا ھىچ سوودىكى نەبووھ.

لە لايەكى دىكەشەوھ نەبارە سىياسىيەكانى مەسەدە ھەمىشە ئامازە بە بېرپارى ۲۲۵۴ و دانووستاندنەكانى ژنىف دەكەن. بۇيە ئەم جۇرە كۇنفرانسەنە و زۆربەي چالاكىيە سىياسى و رىكخراوھىيەكانى تر بە ھەولدا ئىكى شەرمناھە بۇ دروست كردنى رووبەرىكى تايبەت بە خۇيان وھاوپەيمانەكانىان لە پىكھاتەكانى ناوچەكە لەقەلەم دەدرىت بە ئامانجى ئەوھى كە لە رووى سىياسىيەوھ و بەرھىنەكانى لەسەر بگەن و بچنە ناو دانووستانەكانى چارەسەرى سىياسى لە ژنىف.

سەرنجەكان

بە ديارىكراوى لەسەر ئەم كۇنفرانسەي دوايى دەكرىت سەرنجەكان لەشەش خالدا كورت بگەينەوھ. **يەكەم:** وەكو حەوت كۇنفرانسەكەي دىكە ئەمەشيان پىكھاتە و لايەنە سەركەيە سىياسىيە چالاكەكانى باكوورى رۇژھەلاتى فوراتى لە خۇ نەگرتىوو. لەگەل بوونى پىكھاتەي ئەتنى ، نەتەوھىي و ئايىنى جياواز بەئام مەسەدە تەنھا نوپنەرايەتى بەشىكى لە كۇمەلگەي لۇكالى كردبوو.

دووم: ئەو دانىشتن وگفتووگۇيانەي لەدەرەوھى دەسەلاتى ئىدارەي خۇسەر دەكرىن، بەوھ جىادەكرىنەوھ كە رەتكردنەوھى گىشتى بۇ ئەو سىياسەتەنە ھەيە كە پىادە دەكرىن بەتايبەت لە بواری تەندروستى، ئابوورى و ئىدارەي گىشتى و نەبوونى ھىچ پلانىك. بەئام ئەم كۇنفرانسە سوپاس و سەناي ئىدارەي خۇسەر و مەسەدەي كرد.

سىيەم: زۆربەي كوتلەي سىياسىيەكان لەسەر ئەوھ كۇكن ، وھەرەوھە واقىيە دابەشكردنى دەسەلاتى سەربازى و مەيدانى ئەوھ روون دەكاتەوھ كە ئەو دەولەتەنەي لە كاروبارى سوريادا چالاكن بېرپارى سوورىيان لەدەستە، راستە گەرانندەوھى بېرپارى بۇ سوورىيەكان بە دەسكەوتىكى سىياسى و سەربازى گىرنگ دادەنرىت بەئام، بوونى پىنج ھىزى سەربازى جياواز لە باكورى رۇژھەلاتى سورييا كە ئەوانىش: ئەمريكا، روسيا، رۇژمى سورييا، ھىزەكانى سورييا دىموكرات، گروپەكانى ئۇپۇزسىۋنى سورييا كە لەلايەن توركيا پالپىشتى دەكرىن و ئەمانە ھەريەكەو بەپىي قەبارەو ھىزى خۇي تەدەخولاتيان لە بواریەكانى ئابوورى و دىپلۇماسى و بېرپارى سىياسى سوريادا ھەيە. وھ بەدوور خستنەوھى كوتلە سىياسىيەكانى وەكو لايەنگرانى رۇژمى سورييا، ئەنجومەنى كوردى، رىكخراوى ئاشوورى لە سىياقە سىياسىيەكەي مەسەدە ھەر تەرجىك لەدەرەوھى بەرژەوھەندى لايەنە كارىگەر و بالادەستەكان لە رووى سەربازىيەوھ ھىچ سوودىكى نابىت جگە لەخوئىرشتى زىانرو بەردەوامى ناكوكى، وھ بەتايبەتى كە لەئىستادا ھىچ كۇدەنگىەكى نىشتىمانى نىھ.

چوارەم: لە دىدارەكەدا ھەلوئىستى سىياسى مەسەدە روون كرايەوھ ئەوئىش ھەلوئىست وەرگرتن بوو لە چوارلايەن ئەمەش بە پىي ئەوھى كە ئىلھام ئەحمەد سەروكى دەستەي جىبەجىكارى ھىزەكانى سورييا دىموكرات لە دانىشتنى كردنەوھى كۇنفرانسەكەدا ووتى. يەكەمىان رۇژمى سورييا تۆمەتبار كرد بەوھى كە ھىچ گۇرانىك لە ھەلوئىستەكانى دەربارەيى گىفتووگۇكردن لەگەل ئىدارەي خۇسەر نەگۇراوھ ، ھەرەوھە روسياشى تۆمەتبار كرد كە پەيوەست نەبووھ بە پەيمانەكانى و شكستى ھىناوھ لەوھى فشار لە دىمەشق بگات بۇ كردنەوھى دەرگاي گىفتووگۇ لەئىوان رۇژم و ئىدارەي خۇسەر. مەسەدە وىستى سى پەيام بگەبەئىت يەكەمىان تۆمەتباركردنى دىمەشق بە داخراوى سىياسى لەئاست گىفتووگۇدا، ئامادەنەبوونى رۇژمى سورييا بۇ گەرانەوھ بۇ پىش سالى ۲۰۱۱. دووھىمىان تۆمەتباركردنى رووسيا بە كەمتەرخەمى ئەمەش دواي ئەوھى سەركردەكانى رووسيا، ئەمريكاو كوردىيان بە ھەولدا بۇ جىابوونەوھ لە سووريا تۆمەتبار كرد. ئەم بەكتر تۆمەتباركردنە بە ماناي ھەلوھەشاندنەوھى رىككەوتنى ئىوان مەسەدەو پارتى ئىرادەي گەل دىت. ھەلوئىستەكانى مەسەدە

پشتگیری ئەو تەسرىباتە میدیایانە دەکات کە جەیمس جیفرى لە کۆبوونەوهی لەگەڵ لایەنە کوردی و عەرەبەکان لە رۆژھەلاتی فورات دەربارەى ئەوهی کە ئیدارەى ئەمریکا رینگە نادات بە هاوپەیمانییى مەسەدە لەگەڵ میحوەرى دیمەشق-مۆسکۆ.

بازنەى تۆمەتەکان لە کۆنفرانسەکەدا فراوان بوون، ئیلام ئەحمەد تورکیای تۆمەتبار کرد بەوهی کە ئۆپۆزسیۆنى سورى کۆنترۆلکردوو هانى دەدات بۆ ئەنجامدانى پینشیلکاری لە سەرى کانى وگرى سبى و عەفرین، دواى ئەوهی کە دەستى بەسەردا گرت، وە ئۆپۆزسیۆنى سوریاى تۆمەتبارکرد بەوهی کە تەنها ئەجینداکانى تورکیا جیبەچێدەکات. بە پێى قسەى سەرکردەکانى مەسەدە کشانەوهی تورکیا لە و ناوچانەو پەيوەست نەبوونى ئۆپۆزسیۆنى سورى بە پرارى تورکیاوه مەرجى مەسەدەیه بۆ کردنەوهی دەرگای گفتووگۆ لەگەڵیاندا.

هەلۆیستى مەسەدە روون بۆتەوه بۆ قبۆلکردنى گفتووگۆ لەگەڵ تورکیا و ئۆپۆزسیۆنى سوورى، وە رەتکردنەوهی گفتووگۆ لەگەڵ دیمەشق و مۆسکۆ. ئەمە گۆرانیکى نەوعیه لە هەلۆیست وپایە سیاسیه جیگیرەکان لە مەسەلەى گفتووگۆدا، پاش ئەوهی کە فەرلى دەدا بە دیمەشق و روسیا، وەرچەرخا بەرەو ئۆپۆزسیۆن و تورکیا.

پینچەم: ئەو نۆخبانەى کە ئۆپۆزسیۆنى سیاسەتى ئیدارەى خۆسەر بوون ئەمەیان بە دەرڤەت زانى بۆ دەربرینی بیروبۆچوونیان دەربارەى تەواوى کارە ئەنجامدراوهکان وئاراستەکان بەلام سى کیشەى لیکدراو هەیه کە کاریگەرى کردە سەر ئەداى سرووشتى کۆنفرانسەکە بەکەمیان وەکو هەموو لایەنەکان کە حەز دەکەن لە وەلامەکان راکەن و لە رینگەى ئەدانى مەجالى تەواو بۆ قسەکردن، چەمكى " کات کەمە" بەکارهینرا وەکو ئەداتیک بۆ کۆتایهینان بە موداخەلەى ئەو کەسانەى کە ئۆپۆزسیۆن بوون، لە بەرامبەریشدا کاتى تەواو درا بە هەموو ئەوانەى دەیانەویست قسە لە سەر " دەست کەوتەکانى" ئیدارەى خۆسەربکەن و بەرگرى لیبکەن.

دووهم: رەخنە لە کۆنفرانسەکە گىرا بەوهی کە ریزەبەكى زۆر لە سەرکردەو کادرەکانى ئیدارەى خۆسەر ئامادەبوون وە لەگەڵ بەردەوام بوونیان لەسەر بەرگرى کردن لە "ئیدارەکەیان" بەشێوهبەكى خراپ رەنگیداوبەوه لەجۆرى گوتاریان کە دابەشبوو بۆ سى ئاست: بەکێکیان سەر بەئیدارەى دیدارەکە بوو، دووهمیان کۆپى راستەقینەى یەکەمیان بوون کە بەشى زۆریان کادروسەرکردەکانى ئیدارەى خۆسەر و مەسەدە بوون بەلام بە سېفەتى میوان ئامادەبوون! ئەوانەى تریش کە مابوونەوه لەگەڵ فشارى کاتدا دەیانەویست قسەبکەن.

سێهەم: لەهەر کۆنفرانسێکدا ئەوهی کە گرنگە وەلامى هێمانانە بەلام ئەوهی بووه هۆى رەخنە گرتن لە "دیوانى کۆنفرانسەکە" لە کاتى وەلامدانەوهی رەخنەگرانى ئیدارەى خۆسەر. بە جۆریک هەرکەسێک رەخنەى لە ئیدارەى خۆسەر بگرتایە بە رق وکینەوه وەلام دەدراوبەوه، وە رۆشنییران و خاوەن برۆنامەکانیان ناشرین کرد وپێیان دەوتن کە ترسنۆکن وناپاکى دەکەن، چونکە لە برۆنامەکانیان دەترسن. بە گشتى هەر دەنگیک کە ئیدارەى خۆسەر لە ریزی لادەران دابنابیتن بە دوژمن وپینشیلکار لەقەلەمى داوه.

شەشەم: ئەوه لە زیاتر بوون وخیرابوونى چالاکیه سیاسیهکانى مەسەدەو ئیدارەى خۆسەر تێگەیشتووین، کە کارەکەى بە شێوهى بەردەوام لە پیناوتەرح و بیروبۆچوونەکانیى. لە بەرامبەریشیهوه ئەنجومەنى کوردی لە دۆخى کارنەکردن ووهستاودایە. وە نەبوونى بەرنامەو داواکاری.

هیچ بەدیلىکى حیوار نیه، وە زۆر ئیجابیه کە بتوانى جەماوەریکى وا هەمەجۆر کۆبکەیتەوه وەکو مەسەدە کردى، بەلام رەنگە ئەوه گرنگ بوایه کە هیزەکانى سوریاى دیموکرات بیرو هەولێ بۆ ئەوه بوایه کە چۆن بوونى خۆیان بەهیزتر دەکەن، بە شێوهبەكى تر کە ئەوان نۆینەرابتى و ریزەبەكى سیاسى دیاریکراو پیکدینن. وە بەشداریبکەن لە چارەسەرى ناکوکی کوردی-کوردی، وە لە چارەسەرکردنى ناکوکیەکانى ئیدارەى خۆسەر لەگەڵ چەندین لایەنى ترى کۆمەلگا کە کاریگەرن لە مەسەلەى سوریا و وە خۆرھەلاتى فورات بە تايبەتى.